

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 6. oktobrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Veronika Krūmiņa un Juris Juriss, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 163/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Administratīvās atbildības likuma 248. pantu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91., 92. un 106. pantam;

1.2. atzīt, ka Pieteikuma iesniedzējam administratīvā pārkāpuma lietā piemērotais sods pārkāpj tiesiskās vienlīdzības principu, tiesības uz taisnīgu tiesu un nodarbošanos;

1.3. norādīt likumdevējam uz nepieciešamību noteikt tādu regulējumu lietas ierosināšanai sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, lai personas līdzīgās situācijās var efektīvi aizsargāt savas pamattiesības.

2. Apstrīdētā norma noteic: “Par jaunatklātiem apstākļiem atzīstami šādi apstākļi:

1) apstākļi, kas, pieņemot nolēmumu, nav bijuši zināmi iestādei vai tiesai un kas paši par sevi vai kopā ar agrāk konstatētajiem apstākļiem norāda, ka administratīvi sodītā persona nav izdarījusi administratīvo pārkāpumu;

2) ar spēkā stājušos nolēmumu krimināllietā konstatētas apzināti nepatiesas liecinieku liecības, apzināti nepatiess eksperta atzinums, apzināti nepatiess tulkojums, viltoti rakstveida vai lietiskie pierādījumi, kas bijuši par pamatu prettiesiska tiesas nolēmuma vai iestādes lēmuma pieņemšanai;

3) ar spēkā stājušos nolēmumu krimināllietā konstatētas iestādes, tiesas vai prokurora darbības, kuru dēļ taisīts prettiesisks spriedums vai lēmums;

4) tiesas sprieduma vai iestādes lēmuma atcelšana, kas bija par pamatu tam, lai šajā administratīvā pārkāpuma lietā taisītu attiecīgu lēmumu vai spriedumu;

5) Eiropas Cilvēktiesību tiesas vai citas starptautiskas vai pārnacionālas tiesas nolēmums, no kura izriet, ka nolēmums administratīvā pārkāpuma lietā, kas stāties spēkā, neatbilst Latvijai saistošiem starptautiskiem normatīvajiem aktiem;

6) administratīvā pārkāpuma lietas izspriešanā piemērotās tiesību normas atzīšana par neatbilstošu augstāka juridiskā spēka tiesību normai.”

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta Administratīvās atbildības likuma normas atbilstība Satversmei. Līdz ar to šā lēmuma 1.1. apakšpunktā norādītais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai. Savukārt šā lēmuma 1.3. apakšpunktā norādītais lūgums ir saistīts ar prasījumu izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmei, tādēļ tas ir izlemjams, izskatot lietu pēc būtības.

Satversmes tiesai nav piešķirta kompetence pārvērtēt administratīvā pārkāpuma procesā piemēroto sodu. Līdz ar to šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais prasījums nav piekritīgs Satversmes tiesai.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikvienu personu, kura uzskata, ka viņai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas

neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt no šā panta sestās daļas 1. punkta izriet prasība pieteikumā minēto uzskatu pamatot.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma personai aizskar šīs Satversmē ietvertās pamattiesības (piemēram, *Satversmes tiesas 2020. gada 30. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-08-01 11. punkts*).

4.1. Pieteikuma iesniedzējs ir taksometra vadītājs. Pret viņu tika uzsākts administratīvā pārkāpuma process par to, ka pēc pakalpojuma sniegšanas pasažierim izsniegtajā čekā tika ietverta papildmaksa par pakalpojumu, kas netika sniegts. Pieteikuma iesniedzējs tika saukts pie administratīvās atbildības un viņam tika piemērots naudas sods. Lēmumu par administratīvā soda piemērošanu viņš pārsūdzēja pirmās instances tiesā, ar kuras spriedumu administratīvā pārkāpuma lietā sūdzība noraidīta. Savukārt ar apgabaltiesas lēmumu atteikts ierosināt apelācijas tiesvedību šajā lietā. Pēc pirmās instances tiesas sprieduma spēkā stāšanās Pieteikuma iesniedzējs uzzinājis, ka citai personai līdzīgos faktiskajos un tiesiskajos apstākļos piemērots administratīvais sods – brīdinājums –, tādēļ vērsās apgabaltiesā ar pieteikumu par administratīvās pārkāpuma lietas atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem. Ar apgabaltiesas lēmumu atteikts pieņemt izskatīšanai minēto pieteikumu.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma aizskar viņam Satversmes 92. pantā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu, jo liedz pārskatīt pieņemto lēmumu par administratīvā soda piemērošanu situācijā, kad pēc sprieduma spēkā stāšanās ir konstatēts, ka citai personai tādos pašos apstākļos piemērots cits soda veids.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

4.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka ar atšķirīga soda piemērošanu par līdzīga administratīvā pārkāpuma izdarīšanu esot pārkāpts Satversmes 91. pantā ietvertais tiesiskās vienlīdzības princips. Tāpat, ņemot vērā piemēroto

administratīvo sodu, Pieteikuma iesniedzējs uz sešiem mēnešiem ticis izslēgts no taksometru vadītāju reģistra, tādējādi esot aizskartas arī viņam Satversmes 106. pantā ietvertās tiesības uz nodarbošanos.

No pieteikuma ir konstatējams, ka Satversmes 91. un 106. pantā ietverto pamattiesību aizskārumu Pieteikuma iesniedzējs saista ar viņam piemēroto sodu, kas esot nesamērīgs, un tā radītajām sekām. Tomēr Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu piemērošanas un interpretācijas jautājumus, un arī iespējami kļūdaina tiesību normas piemērošana nav pamats tās satversmības izvērtēšanai (piemēram, *Satversmes tiesas 2022. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2021-23-01 14.1. punkts*). Pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, kā tieši apstrīdētā norma, kura noteic, kādi apstākļi ir uzskatāmi par jaunatklātiem, aizskar viņam Satversmes 91. un 106. pantā ietvertās tiesības.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. un 106. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Apgabaltiesas lēmums, ar kuru atteikts pieņemt izskatīšanai Pieteikuma iesniedzēja pieteikumu par administratīvās pārkāpuma lietas atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, nav pārsūdzams. Tātad viņam nav vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu, ar kuriem viņš varētu aizstāvēt savas pamattiesības.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrais teikums nosaka: „Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no [datums], kad stājies spēkā minētais apgabaltiesas lēmums.

Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2025. gada 9. septembrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Kritēriji, pēc kuriem vērtējama tiesību normas atbilstība Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertajām personas tiesībām uz taisnīgu tiesu, var atšķirties atkarībā no tā, vai apstrīdētā norma liedz pēc būtības vai ierobežo pieeju tiesai (piemēram, *Satversmes tiesas 2002. gada 26. novembra spriedums lietā Nr. 2002-09-01 un 2017. gada 10. februāra spriedums lietā Nr. 2016-06-01*), vai arī pārkāpj kādu no taisnīgas tiesas garantijām vai principiem (piemēram, *Satversmes tiesas 2018. gada 14. jūnija spriedums lietā Nr. 2017-23-01*).

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesu nolēmumi, kas kļuvuši galīgi pēc tam, kad ir izmantoti visi pieejamie tiesību aizsardzības līdzekļi (izmantotas visas pārsūdzības iespējas), vai pēc tam, kad beidzies to izmantošanas termiņš, vairs nevarētu tikt pārskatīti. Šādu nolēmumu pārskatīšana iespējama tikai atsevišķos gadījumos, lai nodrošinātu līdzsvaru starp tiesiskās noteiktības principu un taisnīguma principu (sal. *Satversmes tiesas 2014. gada 9. janvāra sprieduma lietā Nr. 2013-08-01 7. un 11. punkts*).

Pieteikumā ir norādīti faktiskie apstākļi, Eiropas Cilvēktiesību tiesas, Satversmes tiesas un Augstākās tiesas judikatūra, kā arī Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par administratīvās pārkāpuma lietas izskatīšanas rezultātu, taču nav sniegti juridiski argumenti par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. pantam. Tostarp pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ apstrīdētajā normā paredzētie jaunatklātie apstākļi jau nenodrošina līdzsvaru starp tiesiskās noteiktības principu un taisnīguma principu.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1. un 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (ieteikums Nr. 163/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jautrīte Briede